Andrzej Piotrowski

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji pt. „Mafia: il potere della disonestà" [Mafia: moc nieuczciwości] (Padwa, 14 grudnia 2018 r.)

Problematyka mafii i zorganizowanej przestępczości obecna jest niestety w wielu krajach. Przestępczość zorganizowaną podzielić można na trzy obszary – przestępczość o charakterze ekonomicznym, narkotykowym i kryminalnym. Dużo zorganizowanych grup ma charakter multi-przestępczy – działają jednocześnie w wielu obszarach przestępczości. Obserwować możemy zmieniające się formy i główne źródła nielegalnych przychodów przestępczości zorganizowanej. Nie jest ona już tak bardzo dostrzegalna z uwagi na fakt, że głównym źródłem dochodów jest przestępczość ekonomiczna – w mniejszym stopniu zauważalna przez społeczeństwo, ale generująca znacznie większe dochody. Aktualnie przestępczość zorganizowana jest bardziej elastyczna i mobilna niż jeszcze 10 lat temu. Wzrasta też problem przestępczości transgranicznej. Problematyka przestępczości zorganizowanej – mafii – od dawna obecna jest na Półwyspie Apenińskim.

Konferencja, podobnie jak w latach ubiegłych, zorganizowana została przez Włoskie Towarzystwo Psychologii Penitencjarnej rejonu Wenecji Euganejskiej. Mottem tegorocznej konferencji były słowa sędziego Paolo Borsellino „jeśli młodzież odmówi zgody, nawet wszechmocna mafia zniknie jak koszmar", który podobnie jak jego współpracownik sędzia Giovanni Falcone zginął w zamachu bombowym.

Konferencja narodziła się z chęci zgromadzenia zaangażowanych ekspertów i osób aktywnych na polu społecznym, aby pomóc zrozumieć, co obecnie ożywia świat, aby zinterpretować zjawisko mafii. Konferencja skierowana była do: nauczycieli, wychowawców, studentów, psychologów, lekarzy, pracowników socjalnych, pielęgniarek, policjantów, personelu penitencjarnego, terapeutów, prawników i kryminologów – zajmujących się szeroko rozumianym bezpieczeństwem.

W wydarzeniu tym udział wzięło ok. 50 osób, wśród których byli zarówno naukowcy, jak i praktycy: kryminolodzy, socjolodzy, psycholodzy, przedstawiciele służb mundurowych oraz administracji.

W pierwszej części konferencji moderatorem była Silvana Serragiotto – psycholog i psychoterapeuta, ekspert Ministerstwa Sprawiedliwości. Zebranych gości przywitał Alessandro de Carlo – prezes Związku Psychologów regionu Wenecji Euganejskiej, Alberto Danieli – dyrektor liceum akademickiego Duca D'Aosta w Padwie oraz Alessandro Bruni – psycholog i psychoterapeuta, przewodniczący Włoskiego Towarzystwa Psychologii Penitencjarnej – głównej instytucji organizującej konferencję. Jego wystąpienie wprowadzało w tematykę konferencji i określiło główne problemy przestępczości zorganizowanej.

Tematem pierwszego wystąpienia było zagrożenie przestępczością zorganizowaną w Polsce. Przedstawiono krótki rys historyczny, główne obszary działalności, podstawowe statystyki, środki zapobiegawcze oraz metody zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Drugie wystąpienie – prof. Renaty Lupone z Uniwersytetu w Padwie – dotyczyło przestępczości ekonomicznej. Kolejne wystąpienie, tym razem praktyka – porucznika Alessandro Tognon z Antymafijnego Departamentu Śledczego – dotyczyło ewolucji mafii w rejonie Wenecji Euganejskiej (główne ośrodki miejskie to: Werona, Padwa, Vicenza, Mestre). Wystąpienie to zakończyło pierwszą część konferencji.

Moderatorem drugiej części konferencji była Barbara Scarso, założycielka i prezes Projektu Deafety – Stowarzyszenia Promocji Społecznej.

Mafia i Kościół to temat wystąpienia proboszcza Federico Lauretta z parafii Santa Giustina w Colle (okręg Padwy). Alessandro Bruni i Silvana Serragiotto przedstawili referat na temat członków mafii jako współpracowników wymiaru sprawiedliwości. Alessandro Bruni i Silvana Serragiotto w 2017 r. gościli w Polsce i dzielili się swoim doświadczeniem zawodowym. Problematyka przestępczości intelektualnej to temat wystąpienia prof. Arturo Lorenzoni – zastępcy burmistrza Padwy.

Historię mafii przestawili uczniowie z liceum akademickiego Duca D'Aosta. Podobnie jak w latach poprzednich uczniowie tego liceum w ramach praktyk zajęli się także nagraniem telewizyjnym konferencji i przeprowadzeniem wywiadów, a efekty ich pracy można było oglądać w telewizji lokalnej. Potrzeba edukacji w zakresie prawa to problematyka wystąpienia prof. Ersilia Filosa z liceum akademickiego Duca D'Aosta.

Ostatnie wystąpienie na temat psychologicznych aspektów nieuczciwości mafii miała Giada Fratantonio – neuropsycholog sądowy.

Referaty miały zróżnicowany poziom merytoryczny, tym niemniej każdy z uczestników z pewnością skorzystał z przedstawionej wiedzy praktyków i naukowców zajmujących się problematyką przestępczości. Należy też podkreślić, że takie cykliczne spotkania pozwalają budować kulturę relacji osób na co dzień zajmujących się przestępczością w obszarze prewencji, ścigania, jak i wykonywania kar pozbawienia wolności.

Warto wspomnieć, że konferencja, podobnie jak w 2016 r., odbyła się w sali upamiętniającej, za pomocą tablicy wydarzeń w Nasiriyah w Iraku, podczas których w latach 2003-2006 zginęło ok. 50 osób w wyniku zamachów terrorystycznych.

Konferencja zakończyła się podsumowaniem oraz zaproszeniem na kolejną edycję, która już tradycyjnie odbędzie się w połowie grudnia 2019 r. Dzięki spotkaniu się w jednym miejscu praktyków, naukowców, a także studentów, możliwa była wymiana interdyscyplinarnej wiedzy oraz nawiązanie nowych kontaktów naukowych. Należy przypuszczać, że kolejna konferencja przyciągnie podobną liczbę uczestników.

Problematyka przestępczości zorganizowanej obecna jest także w naszym kraju. Zasadne jest, aby decydenci zwrócili uwagę na niedobór treści związanych z tym tematem w obszarze konferencji, szkoleń, jak i publikacji. Od 2015 r. liczba osadzonych, którzy odbywają karę w związku z udziałem w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym niemal podwoiła się.